DÍLNA ČTENÍ A HOĎ SI KOSTKOU

Brána ke vzdělávání – školní čtenářské kluby je projekt financovaný od února 2012 do ledna 2015 z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Ve 13 základních školách jej jako volnočasovou aktivitu vede ideálně vždy místní pedagog a knihovník veřejné knihovny. Klubovou skupinu tvoří 10–15 dětí, scházejí se během školního roku jednou týdně na hodinu a půl, a to v prostorách školy. Nositelem projektu a zdrojem jeho metodického vedení je Nová škola, o. p. s.

Seznamte se s metodami klubové práce a s konkrétním děním v nich na www.ctenarskekluby.cz.

evropský sociální fond v ČR · EVROPSKÁ UNIE · MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY · OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jeden z pilířů klubové práce je dílna čtení. Důležité je věnovat dílně čtení čas a prostor nejen ve čtenářských klubech, ale pravidelně ji praktikovat ve vyučování. Školní čtenářské kluby letos představily dílny čtení na knižním veletrhu Svět knihy.

Text: Irena Poláková, foto: Eva Bělinová, Ondřej Polák

Dílna čtení pochází z programu Čtením a psaním ke kritickému myšlení, čtenářské kostky jsou v českém prostředí málo známou novinkou, kterou již zkoušejí děti v čtenářských klubech několik týdnů. Dle zkušeností jejich vedoucích dílny čtení i čtenářské kostky vtahují děti do děje a podněcují zájem o knihy.

Vlastní knihu s sebou!

Tato výzva byla i v pozvánce na veletržní prezentaci. V dílně čtení má i ten nejmenší čtenář právo vybrat si knihu sám. Praktickou část předvedla Alžběta Ingrová s dětmi z čtenářského klubu z Kouřimi. Všichni zúčastnění, včetně dvanácti dětí, si otevřeli své knihy a Alžběta zadala úkol: „Čtěte si, najděte v textu místo, které vás něčím zaujalo, a připravte si zdůvodnění, proč vás text nebo obrázek zaujal." Po deseti minutách tichého soustředěného čtení se zvedl třepotavý les rukou. Každé dítě se chtělo předvést, jak úkol splnilo, a tak jedno po druhém četly své úryvky a zdůvodňovaly výběr. Bylo zřejmé, že tímto způsobem si čtou často a rády. Tak bylo přítomné publikum svědkem známého „paradoxu čtenářských klubů" – děti, které čtení ještě nedávno nebavilo, o své četbě s potěšením hovoří.

„Hoď si kostkou…"

„Budeme si povídat o knize Prahou kráčí lev, kterou napsala Alena Ježková a ilustrovala Michaela Kukovičová, a na ní ukážeme, jak fungují čtenářské kostky. Než začneme číst, hodíme žlutou kostkou…" tak začala lektorka čtenářsko-výtvarnou dílnu. Žlutá kostka obsahovala otázky, které je dobré dětem položit ještě před četbou, aby se na ni lépe soustředily. Co mohlo padnout na žluté straně kostky?

Otázky před četbou

- **Podívej se na titulní stránku a řekni, o čem si myslíš, že příběh bude.**
- **O čem bys chtěl, aby příběh byl?**
- **Může tento příběh nějak souviset s tvým životem?**

- **Napadají tě otázky, které s příběhem mohou souviset?**
- **Kterým slovům z názvu nerozumíš?**
- **Podívej se na obrázky v knize a zkus vymyslet, o čem příběh bude.**

Žlutou kostkou si hodil Toník, Alenka a Eliška. Toník se domníval, že se dočteme o lvovi a asi i o holubovi v Praze, všiml si totiž obrázku Karlova mostu. V házení se děti vystřídaly několikrát a pak si spolu s lektorkou začaly číst. Poslouchaly napjatě navzdory tomu, že byly různorodého věku. Když si přečetly první stránku, hodily si kostkou znovu, tentokrát zelenou. Padnout jim mohla některá z těchto otázek:

Otázky během četby

- **V čem jsi podobný hlavnímu hrdinovi?**
- **Jaké otázky tě v souvislosti s textem napadají?**
- **Kde se příběh odehrává?**
- **Které postavy v příběhu vystupují?**
- **Jak myslíš, že by se situace mohla vyřešit?**

- **Stalo se ti něco podobného tomu, co je v příběhu napsáno?**

Šimonovi na kostce padla otázka: V čem jsi podobný hlavnímu hrdinovi? – Odpověděl, že i on byl na Staroměstském náměstí a má doma plyšového lva. Zuzce se zastavila kostka na otázce „Kde se příběh odehrává?“, a když si hodil kostkou Eliáš, chtěl vědět, proč rodiče nechávali Davida tak často samotného. Padlo mu totiž „Jaké otázky tě v souvislosti textem napadají?“.

Když děti dočetly kapitolu do konce, hodily si kostkou naposledy. Barvu měla červenou a otázky se týkaly zhodnocení četby.

Otázky po četbě

- **Jaké ponaučení si můžeš z příběhu odnést?**
- **Převyprávěj příběh.**
- **Navrhni jiný konec příběhu.**
- **Jak by se příběh mohl jmenovat?**
- **V jakém okamžiku se hlavní postava mohla zachovat jinak?**
- **Co se ti v příběhu nejvíce líbilo.**

Děti se postupně osmělovaly a knížka je začala opravdu zajímat. V tu chvíli převzala štafetu ilustrátorka Michaela Kukovičová a spolu s dětmi vytvořila koláže nápaditých domovních znamení: Dům U žraloka, Dům U hrajícího rádia… V průběhu výtvarného zaujetí jeden z přítomných tatínků začal předčítat dál. A házení kostkou mohlo začít nanovo.

JAK ČTEME U NÁS **V PROSETÍNĚ**

Řada dětí příběhy prožívá pouze prostřednictvím počítačů, tabletů a televizí. Neustálá, nekonečná práce a trpělivost pedagogů a knihovníků pomáhá dětem otevřít ještě jiné dveře, naplněné nevšedními zážitky.

Text: Ivana Volfová

Naše škola se během celého školního roku zapojila do řady projektů, a tak k rozvoji čtenářské gramotnosti nedochází pouze v rámci běžných vyučovacích předmětů. Zástupci jednotlivých tříd chodí pravidelně svým mladším spolužákům před spaním předčítat do mateřské školky. Vybraní předčítači si musí nejen pečlivě připravit text, ale nacvičit techniku čtení, tedy artikulaci, barvu a sílu hlasu. Malí posluchači vždy pozorně poslouchají, těší se na další pokračování. Školní družinu navštěvuje každý týden bývalá zástupkyně školy Eva Šilhánová, která svým nezaměnitelným hlasem a s láskou zprostředkovává pohádkové příběhy žákům mladšího školního věku. Žáci od páté do deváté třídy se přihlásili do projektu „Čtení pomáhá“. Přečtené knihy jim umožnily realizovat charitu, žáci tak pomohli handicapovaným, sociálně slabým a znevýhodněným.

Celý rok na naší škole probíhala čtenářská soutěž tříd i jednotlivců. Každou přečtenou knihu museli žák nebo žákyně představit a zapsat do čtenářského deníku, odměnou jim byla malá papírová knížka, kterou nalepili na plakát ve tvaru obří otevřené knihy. Brzy se všechny „kroniky čtení“ začaly plnit barevnými knížkami a výsledkem bylo neuvěřitelných 947 předčtených knih za rok, v průměru osm knih na žáka. Zvítězili páťáci, kde přečetlo devět dětí 189 knih. Vítězkyní v jednotlivcích se stala dívenka z 5. třídy, která přelouskala za rok 89 knih.

Vyvrcholením naší cesty ke čtenářství byla pohádková noc. Nocování ve škole zahájila znělka, která přilákala pana Andersena. Známý pohádkář nám popřál mnoho krásných společných chvil a odstartoval v březnu desátou Noc s Andersenem. Prvňáčci byli po složení slavnostního slibu pasováni „Rytířem devátého řádu“ na nové čtenáře, nejlepší čtenáři letošního roku si odnesli hodnotné knižní odměny. Další část večera nás zavedla do dob mýtických a legendárních. Připomněli jsme si vývoj a osídlování české země spojený s krásnými příběhy a bájemi Aloise Jiráska ze „Starých pověstí českých“. Děti se sjednotily do šlechtických rodů, putovaly bájnou historií Čech. Za splněné úkoly získávaly lipové květy, které poté nalepily na své rodové erby. Během následující diskotéky se pak nocující vydávali postupně na stezku odvahy a nezapomenutelné zážitky si domů odneslo 105 dětských nocležníků, 12 učitelů a 2 kuchařky.

Svět knížek nechává své kouzelné dveře otevřeny, někteří z nás už jimi prošli. Dostali křídla a plní si své tajné sny.

Autorka je učitelkou v ZŠ Prosetín.